

Tax and insurance charges burden on dividends - withholding tax vs. health insurance

Miroslava Vašeková¹

¹ University of Economics in Bratislava
Faculty of Economic Informatics, Department of Accountancy and Auditing
Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava, Slovak Republic
E-mail: miroslava.vasekova@euba.sk

Abstract: *One of the most significant changes introduced in the Slovak legislation with effect from 1st of January 2017 is taxation of profit shares (dividends). The Income Tax Act in Section 3, par. 1 defines the subject of the tax of individuals, and this provision has been extended by other types of income with effect from 1st of January 2017, thereby extending the subject of the tax of individuals also to income in the form of dividends. At the same time, was canceled the obligation to pay from some dividends health insurance and was created the new obligation to tax selected dividends by withholding tax. What procedure will be used in a particular situation depends on several facts, for example, who is the recipient of a dividend (individuals or corporate persons), in which country the taxpayer is resident, in which period the profits earned, and so on. The aim of our contribution is to analyze the impact of legislative changes on the tax and insurance charges burden on dividend recipients in Slovakia.*

Keywords: *dividends, withholding tax, health insurance, tax burden*

JEL codes: H24, H25, M40

1 Súčasný stav - úvod do problematiky

Dňa 23. novembra 2016 schválila Národná rada Slovenskej republiky zákon č. 341/2016 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Jednou z najvýznamnejších zmien, ktoré boli do legislatívy SR zavedené s účinnosťou od 1. januára 2017 je zdaňovanie podielov na zisku (dividend) a iných vybraných príjmov fyzickej osoby. Zákon o dani z príjmov v § 3 ods. 1 vymedzuje predmet dane fyzickej osoby, ktorým do 31. decembra 2016 boli príjmy zo závislej činnosti, príjmy z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti, z prenájmu a z použitia diela a umeleckého výkonu, príjmy z kapitálového majetku, ostatné príjmy. Uvedené ustanovenie bolo s účinnosťou od 1. januára 2017 rozšírené o ďalšie druhy príjmov, čím sa predmet dane fyzickej osoby rozšíril.

Podiely na zisku (dividendy) ako predmet dane z príjmov

Po nadobudnutí účinnosti predmetnej novely sa za predmet dane považuje aj:

1) podiel na zisku (dividendu) vyplácaný zo zisku obchodnej spoločnosti alebo družstva určeného na rozdelenie osobám, ktoré sa podieľajú na ich základnom imaní alebo členom štatutárneho orgánu alebo členom dozorného orgánu tejto obchodnej spoločnosti alebo družstva, podiel na likvidačnom zostatku obchodnej spoločnosti alebo družstva, vyrovnaní podiel, podiel na výsledku hospodárenia vyplácaný tichému spoločníkovi, ak nejde o plnenie uvedené v nasledujúcom bode, [§ 3 ods. 1 písm. e)]

2) podiel na výsledku podnikania vyplácaný tichému spoločníkovi verejnej obchodnej spoločnosti, podiel na zisku spoločníka verejnej obchodnej spoločnosti a komplementára komanditnej spoločnosti a podiel spoločníka verejnej obchodnej spoločnosti a komplementára komanditnej spoločnosti na likvidačnom zostatku pri likvidácii spoločnosti a vyrovnaní podiel pri zániku účasti spoločníka vo verejnej obchodnej spoločnosti alebo pri zániku účasti komplementára v komanditnej

spoločnosti. Za verejnú obchodnú spoločnosť alebo komanditnú spoločnosť sa považuje aj zahraničná osoba vyplácajúca obdobný príjem, [§ 3 ods. 1 písm. f)]

3) podiel člena pozemkového spoločenstva s právnou subjektivitou na zisku a na majetku určenom na rozdelenie členom pozemkového spoločenstva s právnou subjektivitou alebo podiel na likvidačnom zostatku pozemkového spoločenstva s právnou subjektivitou. Za pozemkové spoločenstvo s právnou subjektivitou sa považuje aj zahraničná osoba vyplácajúca obdobný príjem. [§ 3 ods. 1 písm. g)]

V nadväznosti na rozšírenie predmetu dane fyzickej osoby, muselo dôjsť aj k úprave ďalších – súvisiacich ustanovení, t. j. tých, ktoré do 31. decembra 2016 vyššie uvedené príjmy z predmetu dane vynímali, ako napr. podiel na zisku vyplácaný osobám, ktoré mali podiel na základom imaní [§ 3 ods. 2 písm. c)] alebo podiel člena pozemkového spoločenstva s právnou subjektivitou na výnosoch a na majetku určenom na rozdelenie medzi členov [§ 3 ods. 2 písm. d)].

Čo sa týka časového horizontu, novelizované znenie zákona o dani z príjmov sa nevzťahuje len na dividendy vyplatené zo zisku vytvoreného za účtovné obdobia začínajúce 1.1.2017 a neskôr, ale upravuje aj zdaňovanie dividend vyplatených zo zisku, ktorý bol dosiahnutý za účtovné obdobia, ktoré sa začali do 31. decembra 2003, pričom k ich vyplateniu dôjde až po 1.1.2017.

Sadzby dane z príjmov

- 7 % z osobitného základu dane z podielu na zisku fyzickej osoby, v prípade že tento príjem plynie zo zdrojov v zahraničí [§ 51e ods. 1 písm. a)],
- 35 % z osobitného základu dane z podielu na zisku fyzickej osoby, v prípade že tento príjem plynie zo zdrojov v zahraničí od daňovníka nezmluvného štátu [§ 51e ods. 1 písm. b)],
- 35 % z osobitného základu dane z podielu na zisku právnickej osoby, v prípade že tento príjem plynie zo zdrojov v zahraničí od daňovníka nezmluvného štátu [§ 51e ods. 1 písm. c)].

Podiely na zisku (dividendy) ako príjem zo závislej činnosti

Vo väzbe na podiely na zisku došlo aj k úprave v obsahovom vymedzení príjmov zo závislej činnosti. Keďže dividendy môže obchodná spoločnosť alebo družstvo vyplatiť aj zamestnancovi, ktorý nemá účasť na základom imaní vyplácať podielu na zisku [§ 5 ods. 1 písm. a)] tak bolo potrebné upraviť resp. zrušiť ustanovenie o oslobodení príjmov typu podiel na zisku vyplatený zamestnancovi bez účasti na základom imaní [§ 5 ods. 7 písm. i)]. Presunutie tohto typu príjmu z oslobodených príjmov medzi príjmy, ktoré sú predmetom dane zo závislej činnosti spôsobilo zvýšenie nie len daňového zaťaženia ale aj odvodového zaťaženia. Po zmene budú takéto dividendy klasifikované obdobne ako mzdové príjmy a tie sa zdaňujú minimálne 19 % sadzbou dane a zároveň vstupujú do vymeriavacích základov ako na zdravotné poistenie tak aj sociálne poistenie, čo spôsobí značné zvýšenie daňovo-odvodového zaťaženia.

V nasledujúcej časti budeme na niekoľkých vybraných modelových situáciách ilustrovať vyššie uvedené zmeny a následne analyzovať ich vplyv na daňovo-odvodové zaťaženie daňovníka (príjemcu dividend).

2 Metodológia a zdrojové údaje

Ako východisko pre komparáciu daňovo-odvodového zaťaženia v časovom horizonte ostatných 15 rokov bolo potrebné zosumarizovať údaje z jednotlivých období, keďže pravidlá a podmienky zdaňovania dividend ako aj odvodové zaťaženie tohto typu príjmu sa v sledovanom období niekoľkokrát zmenili.

Tabuľka 1 Prehľad vybraných období zdanenia a platenia odvodov z dividend vyplatených rezidentovi SR, ktorý má podiel na základom imaní

Obdobie vyplatenia dividend	Obdobie dosiahnutia VH (zisku)	Zdravotné poistenie	Zdanenie
do 31.12.2012	2003 a skôr	RZZP	daň 19 % (ČZD § 8)
od 2013 do 2016	2003 a skôr	neplatí sa	zrážková daň 15 %
po 2004	2004 až 2010	neplatí sa	nepodliehajú
2013	2012	vid'. Tabuľka 2, riadok 1	nepodliehajú
2015	2011	vid'. Tabuľka 2, riadok 2	nepodliehajú
2015	2012	vid'. Tabuľka 2, riadok 3	nepodliehajú
2015	2014	vid'. Tabuľka 2, riadok 4	nepodliehajú
2016	2013-2015	vid'. Tabuľka 2, riadok 5	nepodliehajú
2017	2016	vid'. Tabuľka 2, riadok 6	nepodliehajú
2018	2003 a skôr	neplatí sa	zrážková daň 7 %*
2018	2017	neplatí sa	zrážková daň 7 %*

Zdroj: vlastné spracovanie podľa www.vszp.sk

Skratky: VH – výsledok hospodárenia, RZZP – ročné zúčtovanie zdravotného poistenia, ČZD – čiastkový základ dane

Pozn.: * minimálny ani maximálny základ, z ktorého sa daň vyrubuje nie je stanovený

Tabuľka 2 Vymeriavacie základy, sadzby a preddavky na ZP z dividend

Riadok	Minimálny / Maximálny VZ	Sadzba poistného na ZP	Maximálna výška preddavku
1	393 / 47 160	10 % (ŤZP 5%)	4 716,00
2	412 / 49 440	10 % (ŤZP 5%)	4 944,00
3	412 / 49 440	14 %	6 921,60
4	--- / 49 440	14 %	6 921,60
5	--- / 51 480	14 %	7 207,20
6	--- / 52 980	14 %	7 417,20

Zdroj: vlastné spracovanie podľa www.vszp.sk

Skratky: VZ – vymeriavací základ, ZP – zdravotné poistenie, ŤZP – ťažké zdravotné postihnutie

Preddavok na poistné sa vypočítava z celej sumy prijatých dividend, ale najviac z maximálneho vymeriavacieho základu, ktorý sa stanovuje ako 60-násobok priemernej mesačnej mzdy v hospodárstve spred dvoch rokov, t. z. napr. pre rok 2017 (riadok 4) sa vychádza z priemernej mesačnej mzdy v hospodárstve za rok 2015, ktorá bola podľa portálu slovak.statistics.sk vo výške 883 eur, čo znamená maximálny vymeriavací základ pre zdravotné poistenie v sume 60 x 883 t. j. 52 980 eur. Významným rozdielom vo väzbe na platenie poistného resp. preddavkov na poistné je skutočnosť, že z podielov na zisku za roky 2011 a 2012 je platiteľom poistného príjemca dividend a to až na základe ročného zúčtovania zdravotného poistenia, na rozdiel od dividend vyplácaných zo ziskov dosiahnutých po 1. januári 2013, kedy sa do pozície platiteľa preddavku na poistné dostala právnická osoba, ktorá dividendy vypláca. (MELUCHOVÁ, Jitka - JUHÁSZOVÁ, Zuzana, 2015).

Predmetom našej analýzy bola spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorá od roku 2010 kumulovala výsledky hospodárenia ako súčasť vlastného imania vo forme nerozdelených ziskov. Z obratovej predvahy sme získali nasledovné informácie o zostatkoch na analytických účtoch k účtu 428 – Nerozdelený zisk minulých rokov:

Číslo účtu	Názov účtu	Začiatkový stav	Obraty za obdobie MD	Obraty za obdobie D	Obraty rozdiel	Koncový stav
4280100	Nerozdelený zisk 2010	43 927,75	0,00	0,00	0,00	43 927,75
4281201	Nerozdelený zisk 2012	92 268,79	0,00	0,00	0,00	92 268,79
4282014	Nerozdelený zisk 2014	37 512,90	0,00	0,00	0,00	37 512,90
4282015	Nerozdelený zisk 2015	0,00	0,00	145 299,60	145 299,60	145 299,60
42x	Fondy zo zisku a prevedené výsledki	173 709,44	0,00	145 299,60	145 299,60	319 009,04

3 Výsledky a diskusia

Analýzovali sme štyri modelové situácie, ktorých východiská uvádzame v nasledujúcom texte a výsledky analýz jednotlivých situácií sme zhrnuli v tabuľkách:

Model 1: Podiely na zisku by boli vyplácané vždy v bezprostredne nasledujúcom období, v ktorom bol výsledok hospodárenia – zisk dosiahnutý.

Obdobie vyplatenia dividend	Obdobie dosiahnutia VH (zisku)	Dividenda v EUR	Zdravotné poistenie	Daň
2011	2010	43 927,75	0	0
2013	2012	92 268,79	4 716,00	0
2015	2014	37 512,90	5 251,81	0
2016	2015	145 299,60	7 207,20	0
SPOLU:			17 175,01	

Zdroj: vlastné spracovanie

Model 2: Dividendy by boli vyplatené v roku 2015 z úhrnu nerozdelených ziskov z rokov 2010 až 2014 a v roku 2016 podiel na zisku, ktorý bol dosiahnutý v roku 2015.

Obdobie vyplatenia dividend	Obdobie dosiahnutia VH (zisku)	Dividenda v EUR	Zdravotné poistenie	Daň
2015	2010	43 927,75	0	0
2015	2012, 2014	129 781,68	5 251,81**	0
2016	2015	145 299,60	7 207,20	0
SPOLU:			12 459,01	

Zdroj: vlastné spracovanie

Pozn.: ** - suma poistného je zložená z časti, ktorú uhradil subjekt, ktorý vyplatil dividendu za 2014 a časti, ktorá predstavuje nedoplatok z RZZP a uhradí ju prijímateľ dividendy, nakoľko dividendu za 2012 mu bola vyplatená v brutto výške

Model 3: Dividendy nakumulované z nerozdelených ziskov z rokov 2010 až 2015 boli vyplatené naraz až v roku 2016.

Obdobie vyplatenia dividend	Obdobie dosiahnutia VH (zisku)	Dividenda v EUR	Zdravotné poistenie	Daň
2015	2010	43 927,75	0	0
2016	2012 - 2015	275 081,28	7 207,20	0
SPOLU:			7 207,20	

Zdroj: vlastné spracovanie

Prijímateľovi dividendy vznikne síce povinnosť oznámiť zdravotnej poisťovni výšku prijatej dividendy za rok 2012, ale vzhľadom na skutočnosť, že maximálne poistné z dividend vyplatených v roku 2016 je už uhradené, v RZZP príjemcovi dividend nevznikne nedoplatok na zdravotnom poistení za rok 2016.

Model 4: Hypotetická situácia s cieľom porovnať situáciu, ktorá nastane pri vyplácaní podielov na zisku, ktoré budú dosiahnuté v období 2017 a neskôr, t. j. po nadobudnutí

účinnosti zmeny v daňovo-odvodovom zaťažení dividend. Vzhľadom na skutočnosť, že pri zdaňovaní príjmu charakteru dividend nie sú stanovené ani minimálne ani maximálne základy, t. z. je bezpredmetné modelovať zdanenie, tak ako sme to robili pri analýze odvodového zaťaženia z titulu zdravotného poistenia. Uvažujme o situácii, že spoločnosť by evidovala nerozdelené zisky nakumulované za 4 účtovné obdobia po roku 2017. Podiely na zisku by boli vyplácané vždy v bezprostredne nasledujúcom období, v ktorom bol výsledok hospodárenia – zisk dosiahnutý.

Obdobie vyplatenia dividend	Obdobie dosiahnutia VH (zisku)	Dividenda v EUR	Zdravotné poistenie	Zrážková daň 7 %
2018	2017	43 927,75	0	3 074,94
2019	2018	92 268,79	0	6 465,81
2020	2019	37 512,90	0	2 625,90
2021	2020	145 299,60	0	10 170,97
SPOLU:			22 337,62	

Zdroj: vlastné spracovanie

Z uvedených modelových situácií vyplýva, že z hľadiska prijímateľa dividend je najvýhodnejší Model 3, pri ktorom je odvodové zaťaženie vo výške 2,26 % z celkového predpísaného objemu dividend. Ak porovnáme analyzovanú situáciu t. j. zaťaženie kumulovaných nerozdelených ziskov za štyri obdobia pri ich vyplatení spoločníkovi s novým nastavením pravidiel v podmienkach SR, t. j. zavedením zrážkovej dane vo výške 7 %, tak pri takto vysokých sumách dividend je daňové zaťaženie 7,00 %, čo predstavuje o viac ako trojnásobný nárast. Je však potrebné poznamenať, že tento výsledok nie je možné zovšeobecniť t. j. konštatovať, že došlo k 300 % nárastu zaťaženia, nakoľko rozhodujúci vplyv pri posúdení daňovo-odvodového zaťaženia presnejšie jeho zvýšenia či zníženia pred a po zavedení zrážkovej dane a zrušením odvodov na zdravotné poistenie, zohráva výška dividend.

Záver

Vhodnou aplikáciou pravidiel, ktoré právna úprava v jednotlivých obdobiach predpisovala, bolo možné dosiahnuť zníženie odvodového zaťaženia z titulu odvodov zdravotného poistenia z dividendových príjmov. Ako vyplynulo z analýzy, najvýhodnejší variant je Model 3, kedy sa v úhrnnej výške zaplatili odvody vo výške 7 207,20 eur. Na základe vyššie uvedeného je zrejmé, že v prípade nižších príjmov z titulu dividend (nepresahujúcich v jednotlivých obdobiach maximálne vymeriavacie základy), by zdanenie zrážkovou daňou vo výške 7 % predstavovalo zníženie zaťaženia ich prijímateľov. Preto je potrebné k finančnému plánovaniu a rozhodovaniu, či dosiahnuté výsledky hospodárenia vyplácať majiteľom vo forme dividend a kedy, pristupovať individuálne a s dostatočnými znalosťami právnej úpravy, nakoľko ide o dosť komplikovanú oblasť, hlavne z titulu v čase sa meniacich pravidiel.

Príslušnosť ku grantovej úlohe

Príspevok bol spracovaný ako jeden z výstupov riešenia projektu APVV č. APVV-16-0602 „Zvyšovanie relevantnosti účtovných informácií v SR – od nákladov k hodnote“.

Literárne zdroje a iné odkazy

<https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/demography/cost/indicators>

Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení v znení neskorších predpisov.

MELUCHOVÁ, Jitka - JUHÁSZOVÁ, Zuzana. Zmeny v sociálnom a zdravotnom poistení 2015. In Účtovníctvo - audítorstvo - daňovníctvo : v teórii a praxi. - Bratislava : SÚVAHA, 2015. ISSN 1335-2024, 2015, roč. 23, mimoriadne číslo, s. 41-44.

Zdaňovanie príjmov v SR po 1. januári 2017 (zmeny v zmysle novely zákona č. 341/2016 Z. z.) / Miroslava Vašeková, Martina Mateášová.

In Účtovníctvo - audítorstvo - daňovníctvo : v teórii a praxi = Accounting - audit - taxation : in theory and praxis. - Bratislava : Slovenská komora certifikovaných účtovníkov, 2017. - ISSN 1335-2024. - Roč. 25, č. Mimoriadne č. (2017), [VAŠEKOVÁ, Miroslava (50%) - MATEÁŠOVÁ, Martina (50%)]